

Del teatre català al teatre universal

“Escriure una història del teatre català, tot i precedents prou coneguts, és un afer arriscat”, afirmava Xavier Fàbregas l’any 1978. I tenia raó. La prova és que no són tants els que s’han atrevit a posar-s’hi. I precisament després de trenta anys de recuperació de les institucions democràtiques, en aquest moment de cert cofoisme, que, per contra, no aconsegueix redimir el nostre patrimoni de l’ofuscament, es fa necessari, més que mai, que aquest repertori tingui avaladors que combatin el percentatge actual –gairebé ridícul-- de propostes teatrals catalanes a les sales d’exhibició. Enmig d’aquesta desconfiança en nosaltres mateixos, resulta molt estimulante la lectura de la *Història del Teatre Català* -el primer volum, des dels orígens fins a 1800-, signada per Francesc Massip Bonet.

No és un manual qualsevol. Jordi Coca advertia que “aquest volum inicia el futur de la historiografia de les arts escèniques al nostre país”. Efectivament, es tracta d’una mirada nova. Qui ja conegui altres estudis de Francesc Massip, no se sorprendrà. Però el nou lector observarà que el punt de sortida és tan innovador com carregat de raó i legitimitat. Així, la descripció, en el primer capítol, de quin és el marc teòric és d’obligada lectura i aplicació. La proposta deixa clara l’amplitud de mires: “espectacle català, des d’una perspectiva històrica, és tot aquell que ha tingut lloc en aquest àmbit territorial [Països Catalans], inclosos els espectacles en llatí: del drama litúrgic i el drama escolar medievals al drama humanístic i universitari del Renaixement [...] Sempre, és clar que els muntatges hagin estat preparats en el nostre context cultural per uns directors, escenògrafs, actors i tècnics catalans que lògicament han configurat una peculiar manera de fer”. Conclou que és l’hora de treballar el teatre “ en totes les seves dimensions i en tota la seva polifonia artística”, des de distintes disciplines per tal d’estudiar i analitzar més els processos que no pas el producte en si. Estem davant d’una defensa de la recerca interdisciplinària; el present i el futur, sens dubte. I tot plegat des d’una metodologia sensible amb la imatge.

No és estrany que se’ns plantegi la possibilitat de fer un itinerari singular i realment apassionant perquè l’investigador no s’accontenta a descriure i analitzar, per exemple, els rituals més propers, sinó que ofereix una visió de conjunt –mediterrània, europea, universal, segons quin sigui l’aspecte a desgranar--. Sens dubte, però, els capítols dedicats al teatre

---

medieval i del Renaixement demostren fins a quin punt Massip ha anat acumulant una saó que el situa entre els màxims especialistes europeus. Del Renaixement, Francesc Massip, ens relata la importància de la pràctica escènica cortesana que ajuda a entendre el naixement dels edificis tancats on es produeix una separació simbòlica entre realitat i ficció. Del segle XVIII, marca les causes i conseqüències de la crisi –que ell anomena les tenebres del Segle de les Llum-- que roba a l'art originalitat, llibertat i espontaneïtat, cosa que genera una escassa producció i una abundant teoria i crítica.

Clou aquest volum una extensa bibliografia i un índex toponomàstic i analític a cura de Lenke Kovács que no pot passar per alt. Un treball curós, que atorga més valor al llibre. Finalment, cal destacar una sèrie de trets inherents als estudis de l'autor. Primer, la dedicatòria a Josep Romeu i Figueras, de qui, ben segur entoma la torxa que il·lumina la seva trajectòria intel·lectual. També l'atenció especial al camp de Tarragona i Tortosa, estimulants per als lectors d'aquestes contrades. Seguidament la riquesa i sornegueria de llenguatge (des del lèxic específic de les arts escèniques fins als girs, recursos estilístics...), tot plegat compromís que la investigació no està renyida amb un estil personal tant científic com literari, com si d'un drac bicèfal es tractés. Fet i fet, tot això ens condueix a resoldre que aquesta *Història del Teatre*, veritablement, és un afer arriscat: un gust, un plaer als ulls i a l'enteniment; de vocació universal i sense prejudicis.

PEP MARTORELL

Publicat al diari *El Punt* el 25 de juny de 2007